

Kalendarium sianowskich osadników 1945-1947

3 marca 1945 - Od strony północno-wschodniej z kierunku Ratajek i Polanowa wjechały do miasta cztery sowieckie czołgi z 3 Korpusu Pancernego Gwardii, dowodzonego przez gen. płk. Aleksieja Panfilowa, a walczącego w składzie II Frontu Białoruskiego marszałka Konstantego Rokossowskiego. Wcześniej trwało krótkie ostrzeliwanie artyleryjskie miasta. Niemcy stawiali rozpaczliwy opór, toteż w czasie walk zniszczono kilkanaście domów wzdłuż ulicy Morskiej, a jeden czołg radziecki został spalony i zginęła jego czteroosobowa załoga. Wkrótce nadjechały dalsze czołgi oraz nadeszła sowiecka piechota. Zaraz po działaniach wojennych w parku miejskim, przy ulicy B. Chrobrego pochowano czterech czołgistów i wybudowano skromny pomnik w kształcie obelisku. Część żołnierzy niemieckich poddała się, a pozostali w pośrodku uciekli w kierunku Koszalina.

3 marzec 1945 - powołana została w Canowie sowiecka komendantura wojenna.

Półowa marca 1945 - na zebraniu, wybrano pierwszego polskiego burmistrza Canowa, którym został August Turzyński, z zawodu mistrz krawiecki, zatrudniony w czasie II wojny jako robotnik przymusowy w fabryce zapalek.

W kwietniu i maju 1945 roku - pojawili się w Canowie pierwsi osadnicy, głównie z Pomorza i Kujaw. W kwietniu 1945 roku przybywa do Sianowa Bolesław Kurzawiński, który stał się 17 polskim mieszkańcem Canowa. W sierpniu 1945 roku przyjechały pierwsze transporty repatriantów z Wileńszczyzny.

2 czerwca 1945 roku - na podstawie zarządzenia Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy Nr PO 2100 z dnia 26 maja 1945 roku pełniący obowiązki naczelnika Cisewski Jan z pracownikiem fizycznym Kropidłowskim Janem przybyli do Urzędu Poczтового w Sianowie celem rozpoczęcia czynności urzędowych. Pierwszy list polecony przyjęto dnia 6 czerwca 1945 roku, pierwszą paczkę dnia 7 sierpnia 1945 roku a pierwszy przekaz pocztowy dnia 10 września 1945 roku.

15 czerwca 1945 - Starosta Koszaliński mianuje oficjalnie burmistrzem miasta Canowa gdańszczanina Augusta Turzyńskiego. Kolejnymi burmistrzami przez krótki okres czasu byli: Tadeusz Wolny i Stanisław Szyszka.

23 czerwiec 1945 – administrację ogólną miasta przejął od Armii Sowieckiej Zarząd Miejski w Canowie.

Początek lipca 1945 r. - sowiecka komendantura wojskowa sprawująca po wyzwoleniu miasta władzę w Canowie dokonała demontażu podstawowych maszyn i urządzeń, w które fabryka była wyposażona. Działania te podjęte były w oparciu o porozumienie zawarte między Polskim Komitetem Wyzwolenia Narodowego a rządem sowieckim w sprawie reparacji wojennych. W ich wyniku wojska sowieckie zabrały z fabryki cały park maszynowy, podstawowe urządzenia a także pozostałe w niej surowce. Zabrano również z fabryki dokumentację techniczną i księgi wieczyste.

19 sierpień 1945 – pierwsze dziecko urodzone w Canowie – Wiesław Bolesław Rychterowicz. Dziecko odbierała akuszerka – Zofia Pszczołkowska.

3 września 1945 – otwarcie Szkoły Powszechnej przez Jana Kobusa. Ilość uczniów z 17 (na początku roku szkolnego), wzrosła w związku z napływem ludności do 128 (na koniec roku). W czterech oddziałach uczyły dwie nauczycielki: Maria Cabaj (po tygodniu wyjechała w "swoje" strony po rzeczy osobiste i nigdy już do Canowa nie wróciła) i Wiktoria Tomasik. Kierownikiem placówki, był wówczas doświadczony pedagog Jan Kobus, który przybył do Canowa wraz z rodziną z Lublina w sierpniu 1945 roku.

1 października 1945 - burmistrz miasta Canowa Ob. Szyszko przejął od przedstawiciela sowieckiej komendy wojskowej starszego lejtnanta Łukaszenko część zabranych z fabryki surowców, między innymi 4000 kg soli skażonej, 6000 kg parafiny, 2000 kg saletry, 150 beczek kali, 2000 kg białej farby w proszku, 40 skrzyń fosforu i 12 skrzyń kleju stolarskiego.

16 października 1945 - ustawiono pięć numerową centralę telefoniczną na Poczcie i uruchomiono połączenie telefoniczne Koszalin Canów. Pierwszym abonentem telefonicznym został Burmistrz m. Canowa, drugim Posterunek M.O. Canów. Dnia 15 grudnia 1945 roku przydzielono stempel okręgowy dla Poczty.

21 październik 1945 – przywrócenie do kultu w obrządku katolickim kościoła parafialnego w Canowie (poświęcenie świątyni).

Październik 1945 – Założenie Ochotniczej Straży Pożarnej w Canowie. W gronie założycieli znaleźli się m.in. Mieczysław Piotrowski, Florian Wolniewicz - pierwszy prezes, Józef Wojciechowski - pierwszy naczelnik, Marian Mroziński, Marian Florczak oraz Adam Pietraszkiewicz - wielce zasłużony dla Canowa i jej jednostki działacz, długoletni naczelnik OSP (od 1947 roku).

6 listopad 1945 – utworzenie specjalnych ośrodków izolacyjnych dla ludności niemieckiej chorej na tyfus i inne choroby zakaźne.

19 listopad 1945 – pierwszy akt urodzenia (Nr 1 w księgach) zarejestrowany w USC Canów – Mikołaj Szczepan Kobus

24 listopad 1945 – pierwsze dwa małżeństwa zarejestrowane w USC Canów. Pierwsze małżeństwo zawarł: Wacław Michałek i Waleria Handschke (świadkowie: kupiec – Jakub Sadowski, i „drogerzysta” – Florian Wolniewicz). Drugie małżeństwo zawarł: Józef Różniata i Łoboda Jadwiga (świadkowie: Szymański Stanisław i Skiba Stanisław – kolejarz).

29 listopad 1945 – Akt nominacji dla Pawła Łuczaja na burmistrza Canowa nadany przez Pełnomocnika Rządu R.P. na obwód Koszalin. **Paweł Łuczaj** - repatriant, z zawodu urzędnik sądowy.

9 grudnia 1945 – pierwsze zebranie informacyjne z mieszkańcami Zarządu Miasta w sali Szkoły Powszechnej w Canowie. Przewodniczył Burmistrz Paweł Łuczaj, sekretarz – Bolesław Kurzawiński.

Do końca 1945 - powstały w Sianowie trzy sklepy, dwie piekarnie, dwie masarnie, drogeria, restauracja. Także w 1945 roku była już czynna stacja kolejowa, obecnie m. Skibno. **Według danych z USC Sianów w 1945** - zarejestrowano w Canowie: 5 urodzin, 4 małżeństwa i 3 zgony.

5 styczeń 1946 – w Canowie zostaje utworzony ośrodek zdrowia jako placówka lekarska pod kierownictwem polskiego lekarza Eugeniusza Starzyńskiego. Jest to bezpośrednia reakcja na szerzące się w mieście choroby zakaźne m.in. tyfus i choroby weneryczne.

7 styczeń 1946 – prośba zarządu Miasta Canów do pełnomocnika Rządu R.P. na obwód Koszalin-Referat dla spraw niemieckich o wydanie zarządzenia celem zgrupowania Niemców w jednej dzielnicy.

18 marca 1946 – przekazanie Państwowemu Monopolowi Zapalczanemu obiektów fabrycznych, nieruchomości, ruchomości oraz remanentu wchodzących w skład przedsiębiorstwa „**Norddeutsche Zundholz Aktien Gesellschaft**”. Pierwszy jej dyrektorem został inż. Edmund Unger, przybyły z Błonia.

30 marca 1946 – utworzono Tymczasową Miejską Radę Doradczą w skład której wchodziło 11 osób. Była ona organem opiniotwórczym i doradczym dla Burmistrza w okresie przejściowym do czasu powołania Miejskiej Rady Narodowej.

31 marca 1946 – termin sporządzenia spisu wszystkich volksdeutsche I, II i III kategorii. Zachęta do podpisania deklaracji wierności Narodowi i Demokratycznemu Państwu Polskiemu.

1 kwiecień 1946 – polecenie Pełnomocnika Rządu R.P. na obwód Koszalin objęcia przy najbliższych transportach akcją repatriacyjną wszystkich pastorów ewangelickich i innych duchownych z terenu Canowa.

7 kwiecień, 26 kwiecień, 7 maj 1946 – wysiedlanie Niemców: w pierwszym terminie 580 osób, w drugim 200 osób.

Maj 1946 – Janina Łagodnicz przybyła do Canowa w kwietniu 1946 organizuje amatorski zespół artystyczny, który jeszcze w tym samym miesiącu wystąpił z pierwszym przedstawieniem, wystawiając inscenizację „Janka Muzykanta”, deklamację wierszy Marii Konopnickiej i tańce ludowe. Występ spotkał się z ogromnym zainteresowaniem i aplauzem nielicznych jeszcze polskich mieszkańców Sianowa, a przede wszystkim dzieci.

20 czerwiec 1946 – zebranie przedwyborcze w sprawie referendum ludowego z udziałem Starosty Powiatowego.

12 lipca 1946 – utworzenie Straży Obywatelskiej w Canowie wspomagającej działania Milicji Obywatelskiej, Komitetu Statystycznego miasta Canow, Komitetu Akcji Żniw-Omłotu i Zasiewów.

18 lipiec 1946 – utworzenie miejscowej komórki PPS w Sianowie. Przewodniczącym został Jan Kobus, zastępcą Jan Rybicki. Koło liczyło we wrześniu 22 członków.

29 lipiec 1946 – ks. Antoni Siemiński z Archidiecezji Warszawskiej obejmuje parafię Canów i mieszka na plebani, ul. Plac pod Lipami 9.

1 sierpień 1946 – otwarcie świetlicy w ramach Domu Kultury w Canowie w lokalu Pod Lipami. Kierownikiem ustanowiony został Zygmunt Pałubicki.

10 sierpień 1946 – wezwanie Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Szczecinie do zdawania broni do dnia 10 września 1946 roku

14 sierpień 1946 – przyjeżdża kino objazdowe, które wyświetliło filmy: „VII Kongres Związków Zawodowych”, „Hallo Polskie Radio”, „22 lipca”, „Na straży trwałego pokoju i pokłosie wojny”.

16 sierpień 1946 - ks. dziekan Jan Pekalski z Białogardu – włącza do placówki duszpasterskiej w Canowie następujące wsie: Łazy, Osieki, Łabusz, Rzepowo, Kleszcze, Sucha, Szebno, Węgorzewo, Szczeglino, Mokre, Kłos. Kościoły filialne w Osiekach, Suhej i Szczeglinie.

25 sierpień 1946 – ks. Antoni Siemiński proboszcz parafii Canów udziela pierwszych dwóch chrztów - Pawlak Lucynie i Łukomskiemu Andrzejowi. (dane z parafialnej księgi metrykalnej)

8 wrzesień 1946 – ks. Antoni Siemiński proboszcz parafii Canów udziela pierwszego ślubu (Franciszkowi i Apolonii Kolibowskim). (dane z parafialnej księgi metrykalnej)

11 września 1946 - zaczyna pracę na poczcie w Sianowie **Bernard Stolz** jako doręczyciel.

9 października 1946 - powołano **Miejską Radę Narodową w Canowie**, składającą się z 15 radnych. Jej przewodniczącym wybrano Jana Kobusa - kierownika miejscowej szkoły.

15 października 1946 - zainstalowano centralę automatyczną 50 numerową na Poczcie w Sianowie ("Autofabak" typ 31 A)

Październiku 1946 – zespół artystyczny Janiny Łagodnicz dał pierwszy występ dla dorosłych. Wystawił montaż słowno-muzyczny „Przyszła wolność” w reżyserii Janiny Łagodnicz. Występowali wtedy: Jadwiga Szulc (Szerszenowicz) i Katarzyna Zielińska (Kulawiak), Zofia i Różia Pielesiakówny, Kazimierz Witkiewicz, Edward Turzyński i inni.

13 listopada 1946 – Komisja Nazw Miejscowych przy Ministerstwie Administracji Publicznej ustaliła zgodnie z propozycją Instytutu Bałtyckiego – Wydział Pomorzoznawczy w Bydgoszczy **jako obowiązującą nazwę Sianów na miejsce dotychczasowej nazwy Canów**. Decyzję wydał z-ca dyrektora Instytutu Bałtyckiego mgr Andrzej Bukowski.

24 – 26 grudzień 1946 - w okresie świąt Bożego Narodzenia odegrane są „Jasełka” na sali parafialnej przy kościele. Grupa młodocianych artystów wyjeżdża do sąsiednich wiosek Węgorzewa i Osiek.

W roku 1946 uruchomiona została w Sianowie prywatna apteka Marii Kostrzębskiej i powstał pierwszy sklep spółdzielczy, wówczas jeszcze "Społem", w załączek GS.

1 lutego 1947 - wprowadzono wymianę poczty za pośrednictwem furmanki dwa razy dziennie. Wynagrodzenie umowne 5.000 zł miesięczne. Z dniem 31 października 1947 roku zniesiono jednokonną furmankę z powodu braku funduszy na pokrycie wydatków. **Wymiana od tego dnia odbywa się pieszo za pomocą wózka ręcznego przez pracowników pocztowych dwa razy dziennie.**

24 luty 1947 – zebranie założycielskie Gminnej Spółdzielni w Sianowie.

16 marca 1947 – uchwalenie rezolucji mieszkańców miasta Sianów do Starosty Powiatowego w sprawie braku zboża i mąki na chleb oraz pod wiosenne zasiewy. Prośba o dodatkowe przydziały, gdyż miejscowe piekarnie od dwóch dni nie wypiekają chleba.

25 marzec 1947 – pełnomocnikiem Akcji Siewnej dla miasta Sianów zostaje wybrany Ignacy Gryszpanowicz.

9 czerwiec 1947 – zawiadomienie Zarządu Miasta w Sianowie do Starostwa Powiatowego w Koszalinie o planowanej przez wojsko sowieckie akcji koszenia wszystkich łąk należących do osadników.

1 wrzesień 1947 - Otwarcie fabryki zapalek w Sianowie przez wiceministera skarbu Kurowskiego. Ksiądz Antoni Siemiński dokonał poświęcenia maszyn i urządzeń, po czym już sami robotnicy uruchomili maszyny i fabryka rozpoczęła pracę.

14 września 1947 - zostaje uroczystie oprowadzony do granic parafii obraz Matki Boskiej Częstochowskiej – dar robotników którzy byli na kursie w Częstochowie.

Październik 1947 – wizyta Prymasa Augusta Hlonda w Parafii Sianów. Miasteczko przybrane flagami narodowymi i kościelnymi. Bramy powitalne w Kłosie i przy fabryce, przy plebani i na krańcach miasteczka w drodze do Sławna. Prymasa wita Jan Cisewski oraz proboszcz Antoni Siemiński.

W 1947 - zespół artystyczny Janiny Łagodnicz wystawił dramat „Jagusia” pióra pani Janiny i w jej reżyserii. Jeżdżono z nią furmankami i sankami do okolicznych wsi – Węgorzewa, Iwięcina, Osiek i innych. Były to czasy, gdy posiadanie radia nie było zbyt powszechne, a o telewizji niewiele słyszało. Występy sianowskiego teatryku cieszyły się więc ogromnym powodzeniem. Wkrótce sięgnięto po ambitniejszy repertuar. Jeszcze w 1947 roku wystawiono „Grube ryby” Michała Bałuckiego i „Chatę za wsią” Ignacego Kraszewskiego.

Kalendarium sporządził (29.08.05): Andrzej Dębowski

Źródła:

- Archiwum Państwowe w Koszalinie, 75-950 KOSZALIN, ul. M. Skłodowskiej-Curie 2, z zespołów: „Zarząd Miejski i MRN w Sianowie” oraz „Sianowskie Zakłady Przemysłu Zapałczanego w Sianowie z lat 1946-1959” i innych zespołów, w których zawarta jest historia Sianowa z lat 1945-50.
- Kronika parafialna ks. Antoniego Siemińskiego,
- Materiały ewidencyjne i dokumentacje historyczne będące w posiadaniu Wojewódzkiej Służby Ochrony Zabytków (Delegatura w Koszalinie),
- Kronika Szkoły Podstawowej w Sianowie prowadzona przez Józefa Buklisa kierownika szkoły,
- Księgi metrykalne Parafii Sianów od 1946 roku,
- Akty USC Sianów z 1945 roku,
- Kronika Poczty Polskiej w Sianowie 1945-1978.